Пише: Младен Ђорђевић
недеља, 04 јул 2010 18:30

Громогласно најављени руски кредит за инфраструктуру од 800 милиона долара неће бити реализован још најмање годину дана, јер је наша страна ушла у преговоре без комплетиране документације о предвиђеним пројектима. Наиме, Руси инсистирају да пре почетка радова добију потпуно завршену пројектну документацију, како би ризик инвестиција свели на минимум. Тај услов наша страна за сада није у стању да испуни, а наши преговарачи нуде само постојећу документацију, која очигледно није довољна да убеди руску страну да има посла са озбиљним партнерима. Од почетка радова стога нема ништа, а домаћој јавности се сервирају празне изјаве како „преговори теку у позитивном смеру“.

Без одговарајућих пројеката

Кредит вредан милијарду долара начелно су прошле године договорили Борис Тадић и Дмитриј Медведев, приликом посете руског председника Србији. Тада је министар за инфраструктуру Милутин Мркоњић изјавио да очекује да ће он бити реализован до краја 2009, уз најповољније камате и без условљавања.Од целе суме, 200 милиона долара је било предвиђено за подршку буџету, а остатак у износу од 800 милиона долара за инфраструктурне пројекте. Мркоњић је тада рекао да Руси не траже да њихове фирме раде на изградњи саобраћајница у Србији. Међутим, насупрот тадашњим оптимистичким изјавама и најавама, реализација руског кредита тек је на почетку, а у државну касу још није легло ни планираних 200 милиона долара за подршку буџету. Уговор о рати од 200 милиона долара за буџет потписан је тек у априлу ове године, а Влада Србије је тек почетком маја усвојила Предлог закона о ратификацији тог споразума .И док ће 200 милиона долара вероватно на крају и стићи, кредит за инвестиције још увек је неизвестан, због, слободно се може рећи неодговорности и неозбиљности српске стране. После више рунди преговора о условима реализације овог кредита, ни на последњем састанку српске и руске делегације одржаном почетком јуна, није дошло до конкретних договора, јер су наши преговарачи сматрали да се у планиране пројекте може кренути „фазно“,на бази постојеће документације, што за Русе није било прихватљиво.Руси су инсистирали да се све калкулације раде само на бази апсолутно завршених идејних пројеката и са тачним прегледом трошкова по актуелним ценама градње. Посебну ставку представља и руско инсистирање да руске фирме буду добрим делом ангажоване на изградњи објеката које кредитирају. Реализација кредита је због тога могућа тек можда средином следеће године, а из преговора је тренутно изостављен пројекат пруге Београд – Бар. На поменутом састанку је договорено да тих 600 милиона долара буду употребљени за завршетак београдског железничког чвора, укључујући и станицу „Прокоп“) и пруге Ваљево–Лозница, али под условом да се заврше

главни пројекти и спецификација трошкова. Ако та документа буду предата, тек почетком следеће године биће започети разговори о условима кредита за ту суму и уговарање конкретних послова, а радови на свим објектима који буду договорени могли би да почну тек половином следеће године.

Ток преговора показује да, иако је од посете Медведева прошло осам месеци, домаћи стручњаци и надлежно министарство нису били у стању да и поред значаја руских инвестиција припреме потребну документацију. А како теку преговори с Русима одлично сведочи и изјава генералног директора Саобраћајног института ЦИП Милутина Игњатовића, који је у изјави медијима дословно рекао:"Ми смо им понудили да дођу и крену, рецимо, да раде Ваљево-Лозница. Могу сигурно годину дана да раде и више, док ћемо ми за то време, и мање, урадити пројектну документацију за преостали део, 40 км који недостаје. Да урадимо тако да они могу да наставе. Међутим, они се не слажу и траже да све буде урађено и кад нападну, довешће више машина и извођача радова који би то могли одједном са свих страна да нападну да раде. Али преговори иду у позитивном смеру, тако да ако тај кредит буде додељен Србији и уради се само београдски железнички чвор - биће то пун погодак за Србију и Београд", рекао је Игњатовић (и остао жив, прим. аутора).

Изгледа да бројним домаћим стручњацима још увек није јасно да ни код Руса нема послова на „дођем ти“,„часна реч“ и „мајке ми“, а због свега тога не чуди што њима не пада на памет да новац дају на невиђено. Наша страна је показала да је у цео посао ушла потпуно неспремна, питање је да ли Влада Србије уопште жели да до реализације овог кредита и дође.

-Руси инсистирају на комплетној документацији. Наши су мислили да ће добити новац у буџет и да ће моћи да га користе по потребама, али Руси то очигледно не желе. Нико не даје новац из љубави,све треба да буде јасно, а нарочито треба да се покаже да ће се паре вратити.Показало се да је наша страна потпуно неспремна, и да је зато дошло до ћорсокака.Прича о кредиту је у почетку била само политички маркетинг. Кад је Медведев дошао у Београд и када је објављено да ће Русија дати кредит Србији, од једног руског новинара сам добио информацију да је то велико изненађење, а да је сам Медведев рекао да та ствар треба да сачека. Наша страна говори да је то питање решено,али ништа није готово, чак ни кредит од 200 милиона долара још није до краја реализован – каже за НСПМ економиста др. Данило Шуковић, члан Савета за борбу против корупције, који закључује да ће руски новац отићи на неко друго место ако не буде могао да се уложи у Србију.

Да Руси немају много поверења истакао је недавно и Александар Конузин на Бизнис форуму на Копаонику, када је поручио руским инвеститорима да буду опрезни приликом улагања у Србију. Адвокат Бранко Павловић такође сматра да Руси немају никаквог

разлога за поверење, а да је наша страна била заинтересована само за готовину којом ће попунити буџет.

-Ми смо у протеклих 10 година додатно изгубили институционалну способност за израду озбиљних идејних и пројектних документација, а у истом периоду нико се тиме није бавио, пошто се пажња наших институција усмерава само тамо где се очекује баратање неким кешом. Што се поверења тиче, свакако да руска страна нема никаквог разлога да га има. Додатно се ствари мењају и у самој Русији, тако да је захтев за детаљном документацијом услов и ради контроле трошења пара у самој Русији, у свим областима, независно од нас. Наша страна је пре свега видела кредит као допринос нашем буџету. Опет само кеш. А у преосталом делу, који чини 80% укупног аранжмана Руси ће извесно доживети опструкцију. Није ми јасно шта их је руководило да прво дају кредит за помоћ буџету, а да потом преговарају за остатак кредита, осим ако тај износ није одмах и наплаћен на име дуга који имамо према Русији из спољнотрговинског пословања – каже Павловић за НСПМ.

Неспособне институције

Аналитичар Бранко Радун за НСПМ каже да овакво понашање наше власти генерално може само допринети губљењу поверења партнера и истока и са запада:

-Елита Србије не може адекватно да одговори на изазове времена, а да ствар буде још гора, присуствујемо деценијској ерозији институција, које су све мање способне за ефикасно деловање у свету који се мења. Прича о руском кредиту је још само једна таква епизода у којој се наша страна показује као недовољно способна, и док је руски пословни свет доживео озбиљну и позитивну трансформацију, код нас се стагнирало или пропадало. Стога нашу страну можда и искрено чуди да им неко тражи ажурирану пројектну документацију и стање пословања компанија у које би се улагало. Због таквог „лако ћемо“ стила у политици и бизнису смо ту где смо сада. Било је лако „договорити“ кредит за спасавање буџета, јер је то потребно политичарима.Но, сад када је у питању озбиљан инвестициони пројекат ствари не иду лако – каже Радун.

Радун додаје да је могуће да на овакав развој ситуације утичу и фактори који не желе значајно присуство руског капитала у тако важној области као што је железница:

-Колико у свему томе има удела неспособност институција и компанија за озбиљне инвестиционе пројекте по светским стандардима, а колико утицаја одређених политичких центара није лако одговорити. Иако изгледа да је недостатак пројектне документације главни проблем, чини се да у то кредитно замешетељство имају уплив они којима никако не одговара значајније финансијско и пословно присуство руског капитала и компанија.Било како било, оно што је јасно је да се оваквим понашањем наших институција и компанија шаље јако лоша порука у свет, те да је последица даље губљење оног преосталог поверења које имају странци према нама. Са високим нивоом

корупције и политичким калкулантима на челу државе ми губимо поверење и истока и запада – закључује Радун.

Преговори о реализацији руског кредита почели су у октобру 2009. године, али конкретних договора још нема. Када и где ће се преговарачи поново састати није познато, а док је и та једна милијарда за сада неизвесна,министар за инфраструктуру Србије Милутин Мркоњић изјављује да Србија планира да до 2027. уложи 22 милијарде евра у развој саобраћајне инфраструктуре на основу Мастер плана за транспорт, од чега седам милијарди за железницу.